

Srednja šola za gostinstvo in turizem Celje

LEMBERG – NOVA TURISTIČNA DESTINACIJA

Avtorice:

Renata FIJAVŽ, 4.č

Bojana OVTAR, 4.č

Nina PUŠNIK, 4.č

Mentorica:

Polona Frajzman, prof.

Celje, 2009

ZAHVALA

Za pomoč in sodelovanje pri raziskovalni nalogi se zahvaljujemo mentorici gospe prof. Poloni Frajzman za vso pomoč in vzpodbudo, lastniku gradu, gospodu Francu Zidarju, lokalni vodnici gospe Darinki Štimulak in Turističnemu društvu Nova Cerkev, gospodu Benediktu Podergajsu in vsem, ki so nam na kakršen koli način pomagali.

KAZALO

ZAHVALA	2
KAZALO	3
POVZETEK	4
I. UVOD	5
1. HIPOTEZE.....	6
2 RAZISKOVALNE METODE	7
II. TEORETIČNI DEL	9
1. TURISTIČNA PONUDBA.....	9
2. OMEJENE MOŽNOSTI SPREMINJANJA TURISTIČNE PONUDBE.....	9
3. DRUŽBENA TURISTIČNA PRIVLAČNOST.....	10
4. OBČINA VOJNIK.....	11
5. VOJNIK - TRG.....	12
6. LEMBERG.....	12
7. ZNAMENITOSTI KRAJA LEMBERG.....	13
7.1 Cerkev Sv. Katarine.....	13
7.2 Graščina Majpigel.....	13
8. GRAD LEMBERG.....	13
8.1 ZGODOVINA.....	13
8.2 ARHITEKTURA.....	15
8.2.1 NOTRANJE DVORIŠČE.....	16
8.2.2 GRAJSKO DVORIŠČE.....	16
8.2.3 RONDELA.....	17
8.3 STANOVANJSKI TRAKT.....	17
III. EMPIRIČNI DEL	19
1. ANKETIRANJE MIMOIDOČIH V CELJU.....	19
2. ANKETIRANJE DOMAČINOV V KRAJU LEMBERG.....	22
3. INTERVJU Z LASTNIKOM GRADU, GOSPODOM FRANCEM ZIDARJEM.....	28
4. INTERVJU Z GOSPO DARINKO ŠTIMULAK.....	31
5. INTERVJU Z ŽUPANOM OBČINE VOJNIK.....	33
IV. POROČILO O RAZISKAVI IN UGOTOVITVE	35
1. UGOTOVITVE:.....	35
V. ZAKLJUČEK	37
VI. VIRI IN LITERATURA	38
VII. PRILOGE	39
1. ANKETIRANJE MIMOIDOČIH V CELJU.....	39
2. ANKETIRANJE DOMAČINOV V KRAJU LEMBERG.....	40

POVZETEK

O kraju in gradu Lemberg (pri Novi Cerkvi, v občini Vojnik) marsikdo še ni slišal. Ker je kraj in sam grad vreden ogleda, poleg tega pa tudi odlična izletniško-turistična točka, smo se odločile, da se lotimo raziskovanja in iskanja rešitev oz. možnosti, s katerimi bi grad ponovno zaživel. Cilj naloge je bil ugotoviti, ali je kraj Lemberg turistično obiskan in izvedeti, kdo ga obiskuje, ter ugotoviti, ali se obnavlja. Zanimalo nas je tudi, kaj o tem mislijo domačini in ostali ljudje. Poizvedovale smo pri lastniku gradu, Turističnem društvu Nova Cerkev in Občini Vojnik. Na vsakem koraku smo naletele na pozitivna mnenja in spodbude, zato smo se odločile izboljšati ponudbo gradu. Obenem bomo pripravile načrt oz. turistični produkt (v nastajanju), ki ga bomo zastopale in predstavljale na turistični tržnici v Kopru. Proizvod bo aktualen in tudi dejansko uresničljiv. V slovenski turizmu želimo vpeljati nekaj novega, s čimer bodo tako domači kot tudi tuji turisti zadovoljni ter se bodo z veseljem vračali v majhen, vendar doživetij poln kraj.

I. UVOD

Slovenija je dežela v turističnem razvoju in Slovenci smo eden izmed številnih narodov, ki želi uživati in se izpopolnjevati. Na našem turističnem trgu najdemo ogromno ponudb vseh vrst - od umirjenega počitka v eni izmed številnih slovenskih term, do adrenalinskega raftinga na »smaragdni« Soči. Toda ljudje smo željni pestrosti, novosti ter atraktivnosti. Za ustvarjanje takšnih ponudb so potrebne osebe, ki imajo voljo, smisel in se odlično počutijo pri delu z ljudmi. Tovrstno delo jih preprosto veseli.

Zato smo se v letu 2008 štiri dijakinje Srednje šole za gostinstvo in turizem Celje (krajše SŠGT Celje) odločile, da se lotimo raziskovalne naloge s področja turizma. Preden smo se odločile, kakšen naslov bo naša raziskovalna naloga nosila, smo se odpravile po različnih krajih v okolici Celja in jih med seboj primerjale. Odločitev je padla, ko smo si ogledale grad Lemberg. Naslov je bil določen: »**Lemberg-nova turistična destinacija**«. Lokacija in grad sta zanimiva, grad je nedotaknjen oz. »pravi« za nas in za naše raziskovanje. Vsaka je v njem videla novo priložnost. Po posvetovanju z mentorico go. prof. Polono Frajzman smo se znova odpravile na grad in že prvič imele srečo. Spoznale smo lastnika gradu, g. Franca Zidarja, ki je grad nedavno kupil. Naše zanimanje in idejo je sprejel z navdušenjem in nam tako vlil še več poleta.

Začele smo s pripravami anket, katerih rezultati so nam pokazali, koliko ljudi kraj in grad pravzaprav pozna, ter kaj o njem menijo. Oblikovale smo vprašanja in pripravile anketne vprašalnike, izbrale vzorec oz. območje anketiranja, izvedle anketo ter obdelale dobljene odgovore.

Prva anketa je bila izvedena v centru Celja med naključno mimoidočimi, druga pa v okolici gradu, med domačini. Kmalu zatem je bil na vrsti natančnejši ogled gradu in intervju z g. Zidarjem. Že ob samem pogledu na objekt, čeprav je ta bil šele v fazi obnove, so nam po glavah rojile nove zamisli. Kako bi grad kot turistična destinacija lahko funkcioniral, kaj bi se ljudem ponudilo oz. kaj bi bilo novega, privlačnega? Kasneje smo se odpravile na Turistično društvo Nova Cerkev, kjer smo imele prijeten pogovor s predsednico, tajnico ter ostalimi člani. V zaključku smo zbrale in nanizale predloge za dogajanje na obnovljenem gradu.

1. HIPOTEZE

H1) Grad Lemberg je obiskana turistična destinacija..

Glede na to da ljudi vedno bolj privlačijo kulturne in naravne znamenitosti, smo sklepale, da sta grad in njegova okolica obiskani.

H2) Ljudje iz drugih krajev ne vedo veliko o obstoju gradu.

Naše mnenje je, da ljudje ne vedo, da grad obstaja. Mislimo, k temu da veliko pripomore tudi stanje, v katerem se grad trenutno nahaja in njegova slaba promocija.

H3) Turistična ponudba kraja Lemberg je zelo skromna..

Ker je Lemberg majhen kraj, smo mnenja, da je ponudba v kraju skromna. To se verjetno vidi tudi v številu obiskovalcev.

H4) Vaščani so pripravljene obiskovalce usmeriti in jim pokazati pot do gradu ter jim dati informacije.

Kot v skoraj vsakem slovenskem kraju, kjer je možnost ogleda znamenitosti, menimo, da tudi domačini v Lembergu pomagajo usmerjati obiskovalce do gradu.

H5) Turistično društvo Nova Cerkev ne naredi veliko za promocijo gradu.

Ker je grad premalo obiskan in nima veliko obiskovalcev, menimo, da turistično društvo ne naredi dovolj za promocijo gradu.

H6) Lastnik si prizadeva za obnovitev in večjo obiskanost gradu..

Zdi se nam, da lastnik obnavlja grad z namenom trženja novih storitev in oživitve gradu.

H7) Na grad je možno priti z avtom, avtobusom, kolesom in peš.

Glede na to da grad leži na dobri lokaciji, smo mnenja, da so poti, ki vodijo na grad, prevozne z avtom, avtobusom, kolesom in seveda peš.

H8) V okolici gradu so možne kolesarske poti in pešpoti.

Zaradi dobre podeželske lege sklepamo, da so v okolici gradu kolesarske poti in pešpoti.

H9) Mimoidoči v Celju ne poznajo kraja Lemberg.

Lemberg je majhen kraj v občini Vojnik. Zaradi svoje majhnosti je grad in kraj drugim ljudem morda nepoznan.

H10) Vaščani oz. domačini redno obiskujejo grad..

Grajska okolica omogoča obiskovalcem aktivno preživljanje prostega časa (sprehodi, kolesarjenje) in zato ga tudi redno obiskujejo.

H11) Domačini bodo mnenja, da ljudje iz drugih krajev poznajo grad Lemberg.

Kljub majhnosti kraja so domačini ponosni na svoj kraj in so mnenja, da ljudje iz drugih krajev grad poznajo.

2 RAZISKOVALNE METODE

Na začetku svojega dela smo določile raziskovalne metode. Odločile smo se, da bomo podatke o kraju in gradu poiskale v obstoječih pisnih virih ter izvedle anketo in intervju. Pregledale in prebrale smo gradivo, ki smo ga poiskale v knjižnici, pri lastniku gradu, na Občini Vojnik in na spletu. Ker nas je zanimalo, kaj si o gradu in kraju mislijo mimoidoči v Celju, se nam je zdelo, da je smiselno napraviti anketo. Prav tako nas je zanimalo, kaj pravijo domačini v Lembergu, zato smo sestavile še drugo anketo. Vprašanja smo postavile tako, da so bila jasna, dovolj obširna, obenem pa niso ponujala odgovorov. Pri anketiranju mimoidočih v Celju smo postavile vprašanja zaprtega tipa, saj smo predvsem želele vedeti, ali ljudje sploh

poznajo kraj Lemberg ter istoimenski grad. Pri drugi anketi smo postavile vprašanja odprtega tipa - tako smo izvedele veliko novih podatkov, ki so nam zelo koristili pri nadaljnji raziskavi.

Druga raziskovalna metoda je bila intervju. Opravile smo intervju z lastnikom gradu, g. Francem Zidarjem, ki nam je veliko pripomogel pri naši raziskovalni nalogi. Pokazal nam je celoten grad, razkril vse načrte in nam zaupal, kakšni so njegovi cilji in kaj namerava storiti v prihodnosti. Intervjujale smo tudi lokalno vodnico turističnega društva Nova Cerkev, go. Darinko Štimulak, ki nam je dala veliko informacij o kraju in okoliških pešpoteh. Zaupala nam je želje turistov in njihova pričakovanja. Pogovarjale smo se še z g. županom občine Vojnik, g. Benediktom Podergajsom. Takoj nam je prisluhnil in z njegovega nasmejanega obraza smo razbrale, da je vesel našega obiska. Pripravljen je bil odgovarjati na vsa zastavljena vprašanja. Prav tako je bil pripravljen pomagati pri iskanju osnovnih podatkov o gradu in o kraju Lemberg. Pogovorili smo se o delu občine pri promociji Lemberga in njegove okolice. Posređoval nam je nekaj imen in telefonskih števil, ki bi nam lahko pomagale uspešno dokončati našo raziskovalno nalogo.

II. TEORETIČNI DEL

1. TURISTIČNA PONUDBA

Ko smo postavile naslov raziskovalne naloge, nas je zanimalo, kaj pomeni termin turistična ponudba; kaj pomeni, da ima kraj turistično ponudbo in kako je lahko nek kraj oz. grad turističen.

Pobrskale smo po spletu, poiskale v knjigah in našle več definicij. Vsi teoretiki turizma, a se opirajo na osnovno opredelitev, ki sta jo v knjigi *Grundriss der Allgemeine Fremdenverkehrslehre* postavila že Hunziker in Krapf (1942, 264). »Zapisala sta, da je treba razumeti turistično ponudbo v gospodarskem in tržnem smislu kot tisto količino turističnih dobrin in storitev, ki so jih ponudniki pri določeni ravni cen in določenem deviznem tečaju pripravljene prodati. Preprosteje bi lahko rekli, da pomeni pojem turistična ponudba tisto količino turističnih dobrin, ki so na voljo turistom po določenih cenah z namenom, da bi zadovoljile njihove turistične potrebe.«

»Turistična ponudba je prisotna v številnih dejavnostih, ki so vsaka zase toliko turistične, v kolikšni meri služijo turizmu.« (Uvod v turizem, 1999, 71)

2. OMEJENE MOŽNOSTI SPREMINJANJA TURISTIČNE PONUDBE

»Turistični potrošniki se svobodno odločajo, s katerimi turističnimi dobrinami in v katerem času bodo zadovoljili svoje potrebe, medtem ko so nosilci turistične ponudbe odvisni od prostora in časa in se le s težavo prilagajajo turističnemu povpraševanju. Veliko vitalnih sestavin turistične ponudbe, kot so naravne privlačnosti, družbene privlačnosti ter deli turistične infrastrukture, je vezanih na določen prostor in jih ni mogoče prestaviti na drugo mesto. Prav tako je velik del turistične ponudbe odvisen od letnega časa.

Dobrine primarne turistične ponudbe (torej naravne dobrine in družbene ali antropogene dobrine, ki jih je ustvarjal človek skozi stoletja; sem spada tudi grad Lemberg) v nekem kraju, na določenem območju, v neki državi ali na kontinentu niso nastale zaradi turizma, vendar njihove zanimive lastnosti privlačijo turiste.« (Uvod v turizem, 1999, 73)

3. DRUŽBENA TURISTIČNA PRIVLAČNOST

»Družbene ali antropogene primarne turistične privlačnosti so materialne in duhovne vrednote, ki jih je ustvaril človek v preteklosti in jih ustvarja tudi danes. Tistih iz preteklosti, enako kakovostnih in z enako uporabno vrednostjo, dandanes ni mogoče ponoviti. Od naravnih privlačnosti se razlikujejo tudi po tem, da je njihova stopnja privlačnosti praviloma skozi vse leto enaka, zato večinoma niso odvisne od letnih časov in turističnih sezon in so lahko zato še bolj privlačne, kadar turistična sezona ni na višku, ker so manj obremenjene. Več družbenih privlačnosti ima turistično območje oz. turistični kraj, bolj privlačna, pestra in bogata je celotna turistična ponudba države.

Nekatere družbene privlačnosti dobijo z neposrednim vključevanjem v turizem poleg svoje kulturno–spomeniške vrednosti še dodatno turistično vrednost – na primer gradovi, v katerih so hoteli, kot na primer v Sloveniji hotel grad Otočec. /???

Varovanje in gospodarjenje z naravno in kulturno dediščino v Sloveniji ureja Zakon o naravi in kulturni dediščini (Uradni list 1/1981). Zakon pravi, da so kulturna dediščina nepremičnine, premičnine in njihove skupine, ki imajo za Slovenijo ali za njeno ožje območje kulturno, znanstveno, zgodovinsko ali estetsko vrednost. V sklop kulturne dediščine sodijo predmeti in skupine predmetov zgodovinskega, arheološkega, umetnostnega, etnološkega, antropološkega in naravoslovnega pomena, kot so: stavbe in predmeti, ki so povezani s pomembnimi osebnostmi iz politične in kulturne zgodovine, arheološke najdbe, arhivsko gradivo, umetniška dela, etnološki predmeti, stara orodja, skupine stavb ali deli stavb, ki pričajo o umetnostnem, zgodovinskem in tehničnem razvoju in življenju ljudi na ozemlju.

Pri obravnavanju turistične ponudbe je vselej treba upoštevati, da turisti ne povprašujejo po posameznih sestavinah turistične ponudbe, temveč doživljajo svoje turistično popotovanje ali letovanje v turističnem kraju (regiji ali državi) kot celoto, ki je v resnici sestavljena iz mnogoterih posameznih delov oz. storitev. In prav posamezna storitev ali posamezni element turistične ponudbe je tisti, ki vpliva na kakovost počitnic in njihovo končno oceno. Če en sam člen v verigi zataji ali ne funkcionira v skladu z dogovori, s pričakovanji in z normami, ima lahko turist počitnice pokvarjene.« (Uvod v turizem, 1999, 78)

4. OBČINA VOJNIK

Zdi se nam primerno, da predstavimo tudi občino Vojnik, v katero spada kraj, ki ga raziskujemo - Lemberg.

»Vojniški okraj, nič bolj raznolikega. Stoletja je bil to svet na prehodu: na eni strani umirjen utrip toplic v Dobrni in spokojnost podpohorskih višavij, na drugi strani hrupne popotne ceste med severom in jugom. To je Vojnik, stoletja stičišče obrtnih in uslužnostnih dejavnosti pokrajine. Občino sestavlja 55 naselij, med njimi je nekaj večjih: Vojnik, Nova Cerkev (kjer se nahaja tudi Lemberg), Socka, Frankolovo, Črešnjice.

Samo visoke hoje so utrujenim popotnikom že od daleč vedno enako veselo prikimavale: tu postoj, tu počij in preprezi. Od tod njegovo ime: po hojah (smrekah), zelenem znamenju za postanek (grad Hohenecke, prvič omenjen 1165. leta). Spremenile so se prometnice, a ostala je tradicija dobre gostinske ponudbe. Nekoč so goste vozile kočije, danes sodobni štirikolesniki.

Ne ponaša se s prav bogato ohranjeno arhitekturno dediščino, večkrat so morali, zaradi nesreč, zidati znova. Še cerkvam ni bilo prizaneseno. Župnijska cerkev sv. Jerneja je po slovenskih merilih "novogradnja", praznovali so njeno stoletnico, saj je že tretja na istih temeljih.

Na vzpetini nad trgom sta podružnični cerkvi: sv. Florjan, gotska cerkev iz 15. stoletja, in nad njo Marija sedem žalosti, ki se ponaša z orglami, ki so ene najstarejših v Sloveniji.

Žal tudi njihova domača gosposka ni pustila pomembnejših sledov v arhitekturi. Ni mogla. Vojniški grad Hochenegg, prvič omenjen leta 1164, so podrli Celjski, novejši grad Tabor v Višnji vasi pa čaka na prenovo.

Stare kulinarične veščine iz obpotnih gostiln niso nikoli povsem zamrle, danes so ponovno vzcvetele. Podjetni novodobni gostilničarji so se svoje obrti lotili s srcem, se je učili tudi daleč od doma, če je bilo treba, in zdaj to vedenje s pridom koristijo ...

Dobra volja ljudi se kaže na vsakem koraku. Radi pojejo in igrajo, radi se družijo in prav društveno življenje je v preteklosti oblikovalo podobo kraja in ljudi.« (www.vojnik.si)

5. VOJNIK - TRG

»Podoba naselja se je nenehno spreminjala ... Trg Vojnik (kot trg razglašen 1306. leta) je velikokrat pogorel, prav do tal pa 1839. leta. Sredina 19. stoletja pa je bila še drugače usodna za naš razvoj: izgradnja južne železnice skozi Celje in sprememba prometnih poti je v kraju povzročila tudi propadanje do tedaj cvetoče obrtne, trgovinske in gostinske dejavnosti.

Tradicija danes ponovno oživlja ...

Zgodovina pa nas je naučila: vojaška slava in bogastvo sta minljivi vrlini, edino, kar šteje, je človeško srce in dobrotu in sožitje. In pridne roke naših ljudi.

Vojnik je tako domač, tako prijeten, raznolik in zelen. Vojniški hrib (394 m) na severu, na vzhodu pa položnejši Tomažev hrib (417 m). Zeleno, povsod zeleno. Kmetijstvo je oblikovalo značaj okoliških krajev, obrt in trgovina pa sam trg.

Vojničani imajo radi rože, rože so za lepoto doma, lep dom je kot lepa duša.« (www.vojnik.si)

6. LEMBERG

»Lemberg pri Novi Cerkvi (340 m) je razloženo naselje z gručastim jedrom v dolini potoka Dobrnice. Leži v severnem delu Celjske kotline, na obeh straneh ceste Dobrna - Višnja vas. V kmetijstvu je pomembna predvsem živinoreja. Na severni strani je apniška skala, kjer stoji Lemberški grad, nasproti gozdnatega hriba Riglja (536m). Lemberg je ohranil zasnovo majhnega trškega naselja z

razširjeno cesto. Lemberški grad se prvič omenja leta 1288, vitezi Lemberški pa že leta 1213. Pogosto je menjal lastnike, do danes pa je skoraj propadel. V naselju je cerkev sv. Katarine, zgrajene leta 1841, z dragoceno baročno poslikavo. Do leta 1992 se je naselje imenovalo Lemberg pri Strmcu.« (Krajevni leksikon Slovenije, 1990, 213)

Slika 1: Pogled z gradu na okolico
Vir: Arhiv raziskovalk

Slika 2: Pogled z gradu na vas Lemberg
Vir: Arhiv raziskovalk

7. ZNAMENITOSTI KRAJA LEMBERG

7.1 Cerkev Sv. Katarine

»Prvotna cerkev iz leta 1262 je bila kasneje porušena, današnja podoba pa je iz leta 1841. Zunanost cerkve je preprosta z opečnim profiliranim venčnim zidcem. Okna so pravokotna z usločnim zaključkom. Zvonik izstopa iz tlorisa za pol metra in je spodaj okrašen z vodoravno maltasto rustiko, zgornjo polovico krasita po dva pilastra. Notranjost je enoten prostor katerega sestavljajo tri kapasto obokane traveje. Tlak je kamnit. Pevski kor nosita dva kanelirana slopa in trije kapasti oboki. Kipi na oltarju so zgodnejše Pogačnikovo delo iz leta 1710 / 14.

V njej sta dragoceni baročni sliki Filipa Karla Laubmanna iz leta 1788 in baročni križev pot.«
(www.vojnik.si)

7.2 Graščina Majpigel

»Nastala je v 18. stol. Je majhen dominij nad Lembergom. Prvotno je bil last celjskih minoritov, po ukinitvi ga je odkupil Maks Pilc (1791), v naslednjem stoletju pa dr. Andree (ok. l. 1808). Naslednji lastnik Jožef Steinauer je leta 1846 združil Vinski grič z vitanjsko gosposčino. Posest je merila 19 in 2/5 orala (približno 30- 65 a). Kasneje pa je v graščini ustvarjala slikarka Elda Piščanec.« (www.vojnik.si)

8. GRAD LEMBERG

8.1 ZGODOVINA

»V listini iz 1213, s katero je avstrijski in štajerski vojvoda Leopold VI. v Mariboru potrdil volila za kartuzijanski samostan v Žičah, nastopata kot priči Ulšalk Ranšperški in njegov brat Eberhard Lemberški – Vlscalus de Rauanberch et frater eius Eberhardus de Leuburch. To je

prva omemba leंबरških vitezov, krških ministerialov, ki obenem priča o trdni povezanosti leंबरške in ranšperške gosposčine. Med leti 1248 in 1264 nastopa Nikolaj de Lewenberch, ki ga Pirchegger označuje kot vnetega pristaša »izvoljenega« salzburškega nadškofa Filipa in »Lanzelota« pri omizju minnensängerja Ulrika Liechtensteinskega.

Slika 3: Grad Lemberg nekoč
Vir: Stopar, I. (1990). Grajske stavbe v Vzhodni Sloveniji.

1279 se je Hartnid iz Guštanja, deželni sodnik v Savinjski dolini, odpovedal Lembergu v korist Friderika Ptujkega in njegovih sinov. Ko so Ptujski izumrli, so jim kot krški fevdniki 1438 sledili grofje Schaunberški, pristaši deželnega kneza in zato sovražniki Celjanov, ki so Lemberg 1452 kot cesarsko postojanko razdejali.

Kronika grofov Celjskih o tem poroča: *»In zbral je tisti čas grof Celjski tu v Celju v svoji gosposčini vojsko in odrinil proti gradu Ranšperk imenovanemu, ki leži miljo od Celja, in zavzel ga je, zraven pa tudi grad imenovan Lemberg, ki ga je tudi zavzel in velel oba do temeljev razvaliti, zato, ker sta bila po*

njegovem, Celju preblizu.» Janisch dogodek takole opisuje: *»Ob času, ko je grof Ulrik Schaunberški, svetovalec cesarja Friderika IV. posedoval to utrdbo, se je zgodilo, da je grof Ulrik Celjski, ki je bil na čelu ogrske stranke, zahteval od cesarja Friderika, ko se je ta vračal s svojega pohoda v Rim, da mu izročijo njegovega bližnjega sorodnika, cesarja Albrehta drugega, sina Ladislava Posthumusa, dediča ogrske in češke krone ter nadvojvodine Avstrije. Ker se je cesar temu upiral in so to upiraje pripisovali svetu in vplivu grofa Ulrika Schaunberškega, je grof Friderik Celjski, Ulrikov oče, napadel gradova Lemberg in Ranšperk, ki sta bila v posesti grofa Schaunburškega, ju z nenadnim naskokom zavzel in ju dal do tal porušiti, s pripombo, da gradova ležita preblizu Celja in da ne more trpeti, kako mu sosedje, kadar je na svojem gradu, skozi okna gledajo noter.»*

»Ulrik in Albreht Schaunburška sta grad obnovila in ga posedovala do 1463, ko sta ga zastavila Štefanu in Andreju Hohenwarterju, 1487 pa so ga Hohenwarterji dobili kot krški fevd. Hči Andreja Hohenwarterja Neža je gosposčino prinesla za doto Krištofu Welzerju pl.

Ebersteinu, njegov naslednik Viktor Welzer pa je grad 1584 na novo pozidal. Družina ga je posedovala še do 1604, njegovi naslednji lastniki pa so bili 1610, gospa pl. Polheim, Schrottenbachi do 1766, grofje Gross do 1811, potlej Ignacij baron pl. Reinisch, 1855 družina Langer, 1904 Hubert in Ana Galle. Galleti so posedovali grad tudi med obema vojnoma, nakar je prešel v last splošnega družbenega premoženja. Nedavno je bil delno opuščen, vendar je v njem bilo še nekaj stanovalcev.« (Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji, 1990, 68-69)

8.2 ARHITEKTURA

»Lemberški grad sodi med naše najslikovitije gradove. Približamo se mu s severa po strmem kamnitem kolovozu in se ustavimo pred njegovo široko vzhodno fronto, od koder se grad razteza v globino proti prepadni skalni pečini. Tu je bil nekdanj obrambni jarek, ki je danes zasut.

Slika 4: Grad Lemberg

Vir: Arhiv raziskovalk

Vhodna fronta učinkuje enotno in kljub gotskemu stolpu na desni in mogočni renesančni rondeli na levi le malo trdnjavsko. Grajska zasnova postane razvidna šele, ko pridemo na prostrano dvorišče. Tu se zavemo, da je kompleks izrazito dvodelno koncipiran. Na vhodni strani so se zgostili stanovanjski in reprezentančni objekti, tu je grajska kapela, predvsem pa oba stolpa, prirejena za frontalno in bočno obrambo. Na zahodnem delu dvorišča sta manjši okrogli in nekoliko večji pravokotni obrambni stolp, vpeta v obzidje, pred njima pa pomožna, delno podkletena gospodarska poslopja. Obzidje, ki obdaja zasnovo, je razen na jugovzhodnem vogalu še v celoti ohranjeno in zaradi znotraj umetno nasutega terena na zunanji strani še zelo visoko. Sredi njegove severne stranice je še okrogel stolpič, v katerem je bila nekdanj nameščena prvotna kapela.

Najbolje ohranjen je vzhodni del gradu. Vhodni trakt ima nadstropje in vrhnjo poletažo. Portal je polkrožen, okrašen s sekundarno rustiko, pod katero se razločno kaže njegova prvotna oblika – polkrožno sklenjen lok s posnetim robom. Enako oblikovana so tudi izmuzna vratca poleg na desni, ki so prezidana v okno. Celotna fasada ima klasicističen značaj, ki ga poudarjajo polkrožno sklenjena okna v pritličju. Nad portalom je sredi med dvema oknoma vzdana kamnita plošča z napisom: Herr Victor Welzer von Eberstein zu Heilegg und

Lemberg, und Frau Elsbeth Welzerin eine geborne Khevenhüller, erbauten diesen Stock, 1584.« (Prav tam, 69-70)

8.2.1 NOTRANJE DVORIŠČE

»Skozi obokano vežo pridemo na majhno notranje dvorišče, od koder se odpirajo pota skozi vežo na veliko dvorišče in od tod na bastijo ali pa na desno v severni stanovanjski trakt. Ta

Slika 5: Notranje dvorišče
Vir: Arhiv raziskovalk

obsega poleg delno obokanega pritličja še nadstropje, predvsem pa dvoetažno klet, ki je dostopna iz pritličja severovzhodnega obrambnega stolpa. Ta klet, edina je na gradu, sodi med njegove najzanimivejše sestavine. Vsekana je delno v živo skalo, v obeh etažah je obokana, v spodnjem delu pa je ohranila kamnite gotske portale s prirezanimi robovi. Eden med njimi, ki je šilastoločno oblikovan, drži v globok, zdaj delno zasut prostor pod okroglim stolpičem v severnem obzidju. O njem gre glas, da so graščaki metali semkaj hudodelce in uporne kmete.« (Prav tam, 70)

8.2.2 GRAJSKO DVORIŠČE

»Grajsko dvorišče je oblikovano v dveh ravninah. Pravo dvorišče je pravzaprav samo v severnem delu obzidanega prostora, kjer drži pot proti gospodarskim poslopjem v zahodnem delu gradu.

Ta del je bilo mogoče v stiski tudi posebej braniti, o čemer priča ohranjena ključasta strelnica v zapornem zidu. Južni del, zavarovan s škarpo, drži proti arkadnem hodniku na južni strani grajske zasnove, ki ga opira 16 elegantnih toskanskih stebričev iz sivega peščenjaka. Hodnik, opremljen s križnimi grebenastimi oboki, ki jih sklepajo štukaturne rozete in ki je bil nekdanj okrašen z grbi in portretoma Viktorja in Elizabete Welzer, drži

Slika 6: Raziskovalke na grajskem dvorišču
Vir: Arhiv raziskovalk

proti t.i. sodni dvorani ob veliki rondeli s čudovitim, a žal le fragmentarno ohranjenim lesenim stropom. Iz dvorane pridemo v mnogokotno sklenjeno neogotsko kapelo, pa tudi v rondelo. Kapela je na gradu obstajala že od vsega začetka, izpričana pa je šele z vizitacijo 1751. V lanterni vrh rondele je še 1893 visel zvon z gotskim napisom iz 1536, ki je nesporno izviral iz stare kapele, a se je pozneje izgubil.« (Navedeno delo, 71)

8.2.3 RONDELA

»Rondela rase iz žive skale in je v pritličju, ki je v višini prvega nadstropja vhodnega trakta, opremljena s topovskimi strelnicami, v nadstropju pod ostrešjem pa jo obteka hodnik, ki počiva na konzolnem vencu. Tu so ohranjeni mašikuli in strelnice za ročno strelno orožje.« (Navedeno delo, 71)

Slika 7: Grajska rondela
Vir: Arhiv raziskovalk

8.3 STANOVANJSKI TRAKT

»Stanovanjski trakt južno od arkadnega hodnika se je sesul že pred več kot sto leti. Kasneje so prebivalci gradu, tukaj imeli svoj zelenjavni vrt.

Na ledini Trnovšče v bližini Lemberga so na eksponirani kopi vidni ostanki verjetno reromanskega izpostavljenega stolpa, propugnaculuma, ki je nekdanj varoval dostop iz doline do gradu.

Zaradi skromnih ostankov starejših, stilno opredeljivih arhitekturnih sestavin je mogoče stavbno zgodovino gradu nakazati le v obrisih. Nesporno je, da so se Schaunbergi, ki naj bi znova pozidali od Celjanov razvaljeni grad, naslonili na staro tlorisno zasnovo, ki je še danes

izrazito srednjeveška. Vendar pa se od prvotnega gradu ni ohranilo drugega kot kleti pod severnim traktom, ki izvirajo iz dobe zrele gotike. Trakt nad njimi, ki je v današnji obliki baročen, je torej pozidan na starih temeljih in so ga po vsej verjetnosti pozidali že Schaunbergi. Podobna je situacija s severovzhodnim okroglim stolpom, ki je s tem traktom povezan in ki je imel nekdanj funkcijo vogalne utrdbe.

Welzerji 1584 niso pozidali samo vhodnega trakta, kot to sporoča napis nad vhodnimi vrati. Pozidali so tudi arkadni hodnik in za njim ležeči, danes porušeni južni trakt, ki je hodniku šele dal pravo funkcijo in smisel, saj so bili od tod dostopni prostori v tej stavbi. Obenem so Welzerji pozidali s kordonsko palico opremljeno bastijo, ki jo prišteva Šumi med največje motive te vrste na naših tleh.« (Navedeno delo, 71-72)

Slika 8: Stanovanjski trakt gradu
Vir: Arhiv raziskovalk

III. EMPIRIČNI DEL

1. ANKETIRANJE MIMOIDOČIH V CELJU

Zanimalo nas je, kaj o kraju in gradu Lemberg mislijo Celjani. Sklepale smo, da ljudje kraja in gradu ne bodo poznali. Sestavile smo anketo, s katero smo želele preveriti našo domnevo.

Vprašanja:

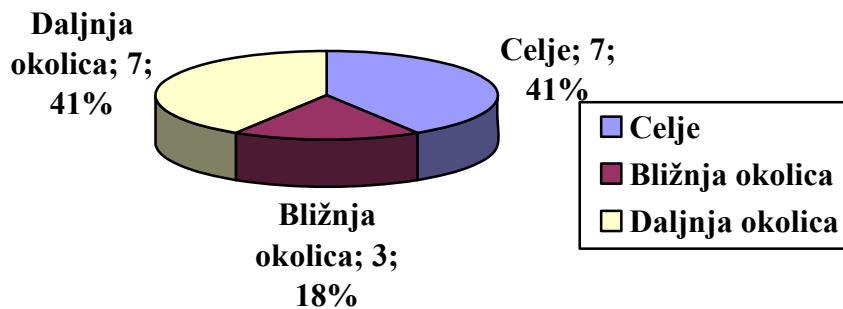
- 1.) Od kod prihajate?
- 2.) Poznate kraj Lemberg in Lemberški grad?
- 3.) Ste že bili kdaj na Lemberškem gradu?
- 4.) Veste kaj več o njem?

Anketirale smo 47 ljudi, od tega jih 30 ni želelo odgovarjati. Zavedamo se, da je bilo anketirancev malo, zato analize ne moremo prikazati kot splošno javno mnenje. Odgovori pa so vendarle pokazali, ali smo potrdili naša pričakovanja in hipoteze, ki smo si jih zastavile pred začetkom pisanja raziskovalne naloge.

1. vprašanje: Od kod prihajate?

Pri tem vprašanju smo želele izvedeti, če so mimoidoči Celjani, saj bi tako lažje sklepale o njihovi povezanosti s krajem in gradom Lemberg.

Od kod prihajate?

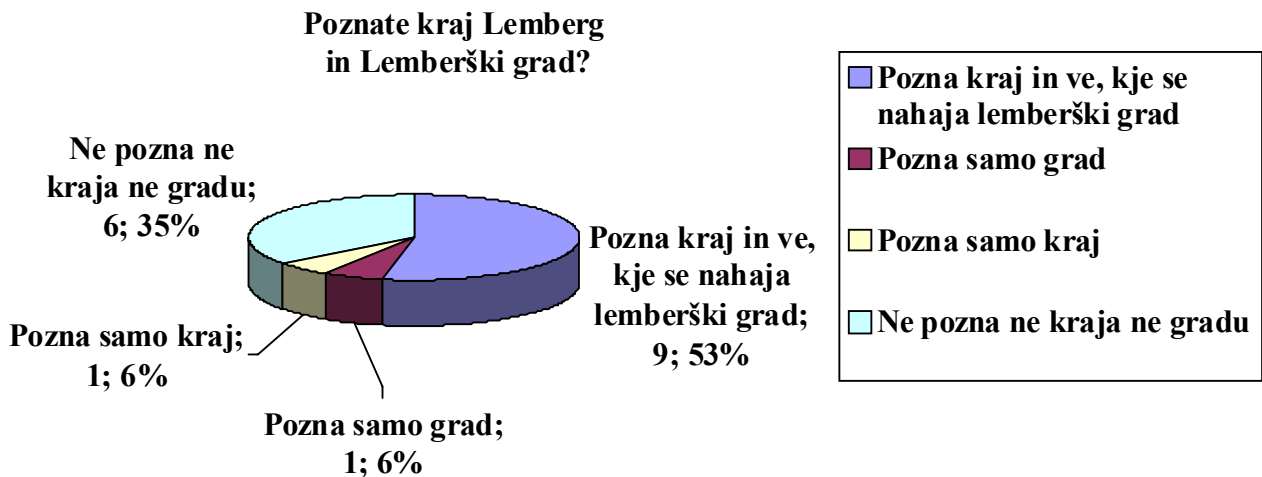

Graf 1: Bivališče anketirancev

Kot je razvidno iz grafa, je 7 anketirancev (41 %) iz Celja, 7 anketirancev (41 %) je iz daljne okolice, 3 anketiranci (18 %) pa iz bližnje okolice.

2. vprašanje: Poznate kraj Lemberg in Lemberški grad?

Pri tem vprašanju smo preverjale hipotezo H9: *Mimoidoči v Celju ne poznajo kraja Lemberg.*

Graf 2: Poznavanje kraja in gradu Lemberg med mimoidočimi v Celju

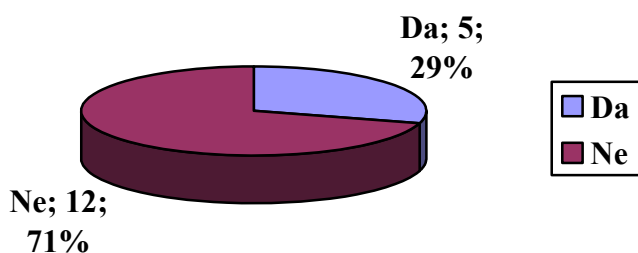
Kot je razvidno iz grafa, je večina anketirancev - 9 (53 %) odgovorila, da pozna kraj in ve, kje se nahaja leंबरški grad; 6 anketirancev (35 %) ne pozna ne kraja ne gradu,; 1 anketiranec (6 %) pozna samo kraj in 1 anketiranec (6 %) pozna samo grad.

Odgovori anketirancev so hipotezo H9 ovrgli, saj večina anketirancev pozna kraj ter grad.

3. vprašanje: Ste že bili kdaj na Lemberškem gradu?

Pri tem vprašanju smo preverjali hipotezo H1: *Grad Lemberg je obiskana turistična destinacija..*

Ste že bili kdaj na Lemberškem gradu?

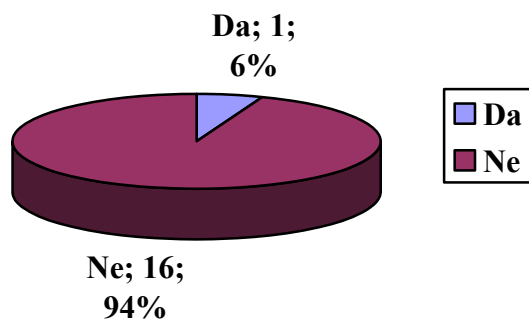
Graf 3: Obiskanost gradu

Večina anketirancev - 12 (71 %) še ni bila na Lemberškem gradu, 5 anketirancev (29 %) pa je odgovorilo z da. Hipotezo smo ovrgle, saj iz ugotovitev sledi, da grad ni obiskana turistična destinacija.

4. vprašanje: Veste kaj več o njem?

Pri tem vprašanju smo zopet preverjale hipotezo H2: *Ljudje ne vedo veliko o obstoju gradu.*

Veste kaj več o gradu?

Graf 4: Poznavanje gradu Lemberg

16 anketirancev (94 %) je odgovorilo z ne, 1 anketiranec (6 %) pa z da. Hipotezo H2 smo potrdile, saj večina anketirancev ne ve nič o gradu.

2. ANKETIRANJE DOMAČINOV V KRAJU LEMBERG

Odpravile smo se v sam kraj Lemberg, ker nas je zanimalo, kaj pravijo domačini o gradu. Sestavile smo anketo in domačine povprašale:

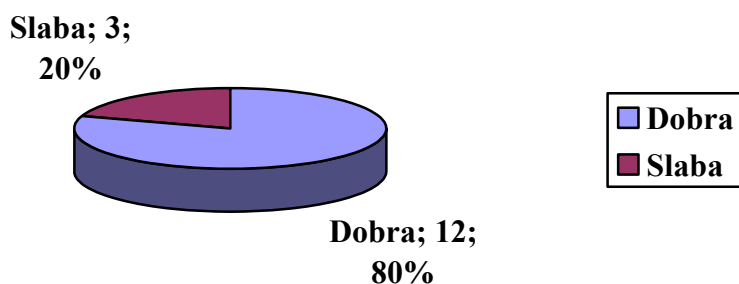
1. Kakšna se vam zdi dostopnost do gradu?
2. Ali poznate v bližini gradu kakšne pešpote in poti primerne za kolesarjenje?
3. Kaj bi dodali, kako bi oživili grad?
4. Kolikokrat se odpravite na grad?
5. Se vam zdi, da se mnogo turistov ustavi in si grad ogleda?
6. Se vam zdi, da je grad poznan tudi drugim, ne le vam krajanom?
7. Bi pomagali obiskovalcem poiskati pot na grad in kaj bi jim o njem povedali, če bi jih zanimalo?

Anketirale smo 15 vaščanov, ki so na vprašanja radi odgovorili, 3 vaščani so anketo zavrnili.

1. Prvo vprašanje: Kakšna se vam zdi dostopnost do gradu?

Pri tem vprašanju smo preverjali hipotezo H7: *Na grad je možno priti z avtom, avtobusom, kolesom in peš.*

Dostopnost do gradu

Graf 5: Dostopnost do gradu

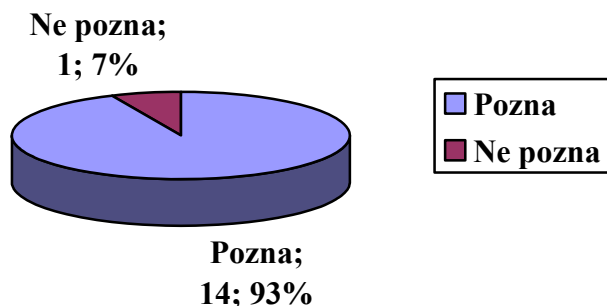
Ljudje so odgovorili s približno enakimi odgovori. Anketirali smo 15 vaščanov. Kar 12 vaščanov (80%) je odgovorilo, da je grad dobro dostopen, 3 vaščani (20%) z dostopnostjo niso zadovoljni, vsi pa se strinjajo s tem, da bi tudi cesto, ki vodi na Vine, lahko pozimi bolj posipavali in solili.

S tem smo potrdili hipotezo H7: Na grad je možno priti z avtom, avtobusom, kolesom in tudi peš. Naše ugotovitve so pokazale, da je dostop možen z vsem naštetim. Izjema je le pri avtobusu, saj je dostop do gradu možen le z avtobusom za max. 20 oseb.

2. vprašanje: Ali poznate v bližini gradu kakšne pešpoti in poti primerne za kolesarjenje?

Zanimalo nas je, ali se bodo anketiranci strinjali s hipotezo H8: *V okolici gradu so možne kolesarske poti in pešpoti.*

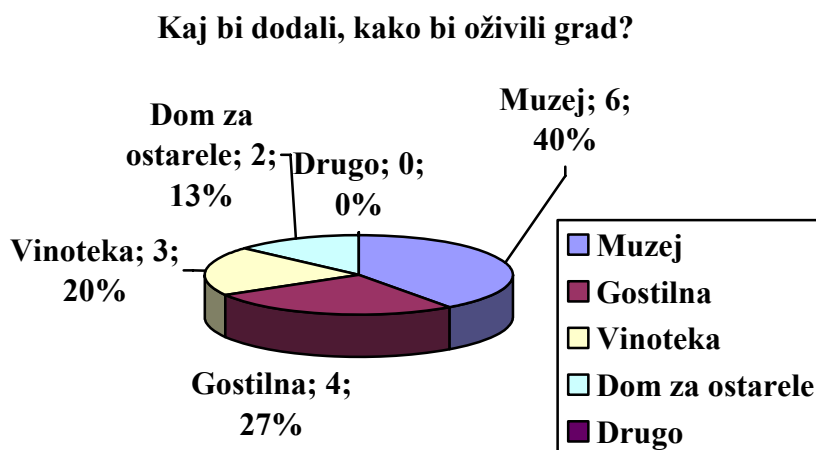
**Ali poznate v bližini gradu kakšne pešpoti
in poti primerne za kolesarjenje?**

Graf 6: Poznavanje možnih okoliških pešpoti in poti za kolesarjenje

Ugotovile smo, da 14 anketirancev (93%) pozna pešpoti v bližnji okolici, 1 anketiranec (7%) pa ne pozna nobene poti, po kateri bi se lahko sprehodili po okolici. Tu se je hipoteza H8 delno potrdila, saj so anketiranci poznali le pešpoti.

3. vprašanje: Kaj bi dodali, kako bi oživili grad?

Graf 7: Ideje za oživitev gradu

Na zastavljeno vprašanje je 6 anketirancev (40%) odgovorilo, da bi v gradu lahko odprli muzej in v njem razstavili številne starine in zanimivosti, 4 anketiranci (27%) si v gradu želijo gostilno, 3 anketiranci (20%) menijo, da bi morali preurediti grajsko klet v vinoteko, 2

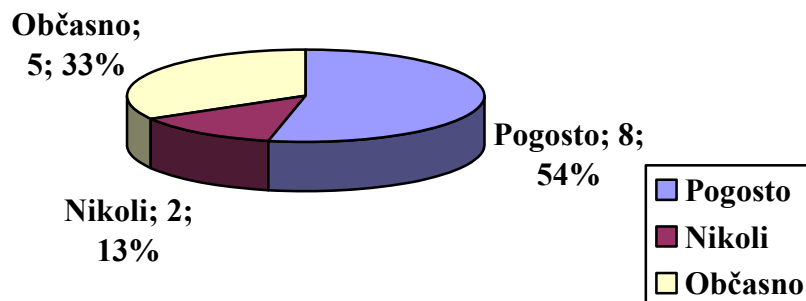

anketiranca (13%) pa si v gradu predstavljata dom za ostarele. Možnosti »drugo« ni izbral nihče.

4. vprašanje: Kolikokrat se odpravite na grad?

Pri tem vprašanju smo preverjale hipotezo H10: *Vaščani oz. domačini redno obiskujejo grad..*

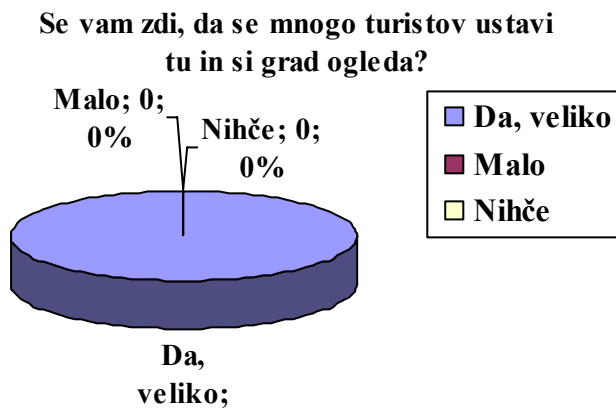
Kolikokrat se odpravite na grad?

Graf 8: Pogostost obiskovanja gradu

Ugotovile smo, da se vaščani, ki smo jih anketirali, pogosto odpravljajo na sprehod do gradu in si prizadevajo, da bi grad čim prej obnovili, tako da bi si lahko ogledali še njegovo notranjost. Od 15 anketirancev se jih 8 (54%) pogosto odpravi na sprehod do gradu, 5 anketirancev (33%) grad obišče občasno, 2 anketiranca (13%) pa na grad ne gresta nikoli. Hipotezo H10 smo potrdile, saj domačini grad dobro poznajo in ga večina pogosto obiskuje.

5. vprašanje: Se vam zdi, da se mnogo turistov ustavi tu in si grad ogleda?

Graf 9: Mnenje domačinov o tem, kako pogosto si grad ogledajo turisti

Kot je razvidno iz grafa je vseh 15 anketirancev (100%), mnenja, da je grad pogosto obiskan, predvsem pa sedaj, ko ga obnavljajo. Za odgovora »malo« in »nihče« se anketiranci niso odločili.

6. vprašanje: Se vam zdi, da je grad poznan tudi drugim, ne le vam krajanom?

Pričakovale smo, da bo hipoteza H11: *Domačini bodo mnenja, da ljudje iz drugih krajev poznajo grad Lemberg*, ovržena.

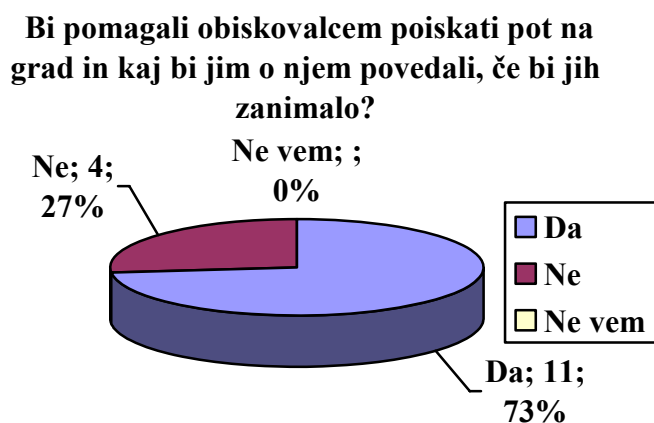
Graf 10: Mnenje domačinov o poznavanju gradu med ljudmi

Večina domačinov - 9 anketirancev (60 %) - je menila, da je grad poznan tudi drugim ljudem, predvsem turistom, ki preživljajo proste dni v termah Dobrna in ne samo domačinom, 3 anketiranci (20 %) so mnenja, da grad drugim ljudem ni poznan, 3 anketiranci (20 %) pa so odgovorili, da ne vedo.

Hipoteza H11 se potrди.

7. Bi pomagali obiskovalcem poiskati pot na grad in kaj bi jim o njem povedali, če bi jih zanimalo?

S tem vprašanjem smo preverjale hipotezo H4: *Vaščani so pripravljeni tujce usmeriti in jim pokazati pot do gradu, ter jim dati informacije.*

Graf 11: Pripravljenost nudenja pomoči obiskovalcem

Kot je razvidno iz grafa, je večina - 11 anketirancev (73 %) - pripravljena pomagati turistom, ki bi si oz. si želijo ogledati grad ter o gradu tudi marsikaj zanimivega povedati (predvsem o zgodovini gradu, kdo so bili lastniki, čemu je služil v preteklosti in kakšna je bila njegova podoba ...). 4 anketiranci (22 %) so pripravljeni pokazati in pomagati turistom, da pridejo do gradu, vendar jim o gradu ne bi povedali ničesar, ker ne vedo ničesar. Za odgovor »ne vem« se ni odločil nihče.

Izkazalo se je, da se hipoteza H4 potrди.

3. INTERVJU Z LASTNIKOM GRADU, GOSPODOM FRANCEM ZIDARJEM

Sestavile smo vprašanja, na katera nam je odgovarjal lastnik leंबरškega gradu, g. Franc Zidar, ki nam je podal veliko koristnih informacij o gradu. Navajamo jih skupaj z njegovimi odgovori (okrajšava F.Z.). Intervju je potekal na samem gradu Lemberg. Ob tej priložnosti nam je tudi podrobneje predstavil grad in nam ga razkazal.

Slika 9: Intervju v grajski kleti
Vir: Arhiv raziskovalk

1. Zakaj ste grad sploh kupili?

F. Z.: »Ker je bila to priložnost. Grad, ki že propada, lahko pustimo, da propade do konca, ali pa ga obnovimo, restavriramo, raziščemo, ocenimo njegovo vrednost, naredimo arhitekturne posnetke ... Ko je vse to opravljeno, se lahko odločimo, kateri cilj hočemo doseči. Ta grad ima potencial, ki nam bo v prihodnosti omogočil trženje njegovih »danosti«, zato moramo prej dobro premisliti, kaj sodi vanj, kako naj bodo urejeni prostori ter okolica, navsezadnje pa še dostopnost do gradu. Že danes, ko je še v ruševinah in veliko gradbišče, bi lahko tržili samo obnovo gradu. Lahko bi na primer pokazali turistom, kako se grad obnavlja in katere stare tehnike uporabljamo pri/za obnovo.

Nekateri pravijo, da sem nor. Da se lotiš takega projekta, moraš seveda nekaj vedeti in znati in jaz imam to srečo, da precej vem. Imam veliko izkušenj in nekaj podobnih projektov sem že izpeljal do konca. Za rezultate mojega dela, se lahko zahvalim tudi mednarodnim povezavam in mojim prijateljem tu iz Slovenije ter tudi iz tujine, saj so mi omogočili vpogled v projekte drugih držav. Po moji »zaslugi« smo oživel grad Podsreda, samostan v Olimju, grad Pišece pa je v obnovi.«

2. Kaj veste o prejšnjih lastnikih gradu?

F. Z.: »O zgodovini gradu in o njegovih lastnikih sem se seveda dobro pozanimal. Prvi zapisi o obstoju gradu segajo v 12. stoletje. Grad je bil v zgodovini neprekinjeno naseljen in je imel veliko lastnikov. Bil je prezidan, preurejen, »nazadnje« pa je dobil svojo renesančno podobo. Po 2. svetovni vojni je bil podržavljen, leta 2002 pa vrnjen zadnjim lastnikom. To je bila družina Galle. 2005. smo sklenili kupoprodajno pogodbo in leta 2007 je bil grad uradno kupljen in v naši lasti.«

Slika 10: Sprehod po grajskih kletah
Vir: Arhiv raziskovalk

3. Kakšni gostje si ogledajo grad?

F. Z.: »Gostje so različni. Večina je radovedna in pride pogledat, kaj se z gradom sploh dogaja. Prihajajo vaščani ter tudi ljudje z širše okolice. Nekateri od njih pa sploh ne vedo, da je grad v fazi obnove. Tako pride, da so nekateri ljubosumni in nejevoljni, drugim pa je čisto vseeno, kaj bo z gradom ali se na njem kaj dela ali ne. Na ušesa mi je že prišlo govorjenje ljudi, da z gradom ne bo nič. Ljudje pač ne verjamejo, da tudi sam hodim naokoli v delovni obleki in vozim samokolnico, samo zato, ker sem direktor. Naj pa pridejo pogledat, če ne verjamejo.«

4. Po kakšnih poteh je bil včasih dostopen grad?

F. Z.: »Do gradu so do nedavnega vodili le kolovozi in pešpoti. »Glavna« pot je bila speljana tik pod gradom. Danes je v precej slabem stanju in zaraščena, pa tudi zasuta s kamenjem, ki se vali z ruševin gradu. Narejena pa je asfaltna cesta, ki je sicer ozka in strma ter se vije pod

pečinami. Prevozna je z različnimi prevoznimi sredstvi poleti kot tudi pozimi. Nekdaj pa naj bi bil do gradu vodil tudi podzemni rov, a ga jaz še nisem odkril, zato rej dvomim, da obstaja.«

5. Kakšne načrte imate za prihodnost? Imate morda v mislih že kakšno turistično ponudbo?

F. Z.: »V načrtu imamo dva programa. Prvi je javni del, to bodo prostori, ki so že po »naravi« kakovostni in lahko v njih ohranimo nekaj nostalgije. Namenjeni bodo izobraževanju, promociji, informacijskim pisarnam, trgovini s spominki ... Grajsko klet bomo uporabili kot vinoteko za degustacije in posebne skupine. Naredili bomo novo staro kuhinjo, v kateri bomo pripravljali tradicionalne jedi na star način. Uredili bomo muzejsko-razstavne prostore, poročno dvorano, grajske salone ter zunanje prireditvene prostore. Ti prostori bodo namenjeni tako izletnikom in večdnevnim gostom kot lokalnemu prebivalstvu. Drugi del bo hotelski in bo zajemal 50-70 postelj ter savne. Uredili pa bomo pešpoti, kolesarske poti ter poti, po katerih se bomo lahko odpravili s konji. V načrtu pa je tudi igrišče za golf.«

Lastnik je grad kupil z namenom, da ga obnovi in s tem naredi bolj privlačnega za turiste. Obenem bo star in moderen in bo ponujal možnost vpogleda v srednjeveški način življenja. Hipotezo H6: Lastnik si prizadeva za obnovitev in večjo obiskanost gradu smo zato potrdile.

4. INTERVJU Z GOSPO DARINKO ŠTIMULAK

Pogovorile smo se tudi z lokalno vodnico Turističnega društva Nova Cerkev, z go. Darinko Štimulak. Navajamo vprašanja in njene odgovore (D.Š.).

1. Ali imate kakšno ponudbo o kraju Lemberg in o gradu za turiste? Kaj ponujate?

D. Š.: »Posebne ponudbe pravzaprav ne ponujamo. Možni so ogledi zunanosti gradu, saj je hoja po notranosti nevarna in prepovedana. Dostopen je po cesti, ki vodi na Vine, z avtomobilom ali pa z manjšim avtobusom (do 20 oseb). Ponavadi turistom povem zgodovino, vse od Keltov pa do Rimljanov, seveda pa tudi o graščakih. Opišem okolico, kako izgleda sedaj in kako je včasih. Povem jim nekaj o ribnikih, vinogradih na Vinskem vrhu, pokažem jim mogočni divji kostanj pred vhomom v grad. Zanimajo jih anekdote, ki jih o gradu ni malo. Največkrat povprašajo o podzemnih rovih, ki naj bi vodili iz gradu. Možen je tudi ogled notranosti, vendar je le-ta na lastno odgovornost, kar jim tudi povem.«

2. Vas turisti kdaj povprašajo o gradu?

D. Š.: »Največkrat vprašajo, če se bo grad kdaj tako obnovil, da si ga bo možno bolje ogledati. Veliko vprašanj naleti tudi na lastnika in na vzroke, zakaj je grad sploh začel propadati. Veliko je mladih turistov, ki sprašujejo, zakaj so bili graščaki tako kruti. Ob pogledu na grad, ki stoji oz. je postavljen na živi skali in je eden od najslikovitejših gradov na Slovenskem, jih veliko pomisli, koliko žrtev je padlo ob gradnji gradu.«

3. Imate organiziran kakšen pohod, prireditev? So organizirane kakšne kolesarske poti, pešpoti?

D. Š.: »Razen Grajske nedelje nimamo organiziranih prireditev, saj grad ni v naši lasti. Ob najavi turistov pa vprašamo lastnika za dovoljenje in jim grad čim bolj opišemo in predstavimo. Hoja pod gradom je prepovedana (zaradi padajočega kamenja z razvalin gradu) in tudi pešpoti nimamo označenih. Možna pa je kolesarska pot po asfaltni cesti Nova Cerkev-Vine-Dobrna, Socka.«

4. Pridejo kdaj skupine in imajo organiziran ogled kraja?

D. Š.: »Večkrat pridejo skupine in če se te vnaprej najavijo, jim omogočimo tudi voden ogled kraja in seveda gradu.«

5. Imate v prihodnjem letu še kakšne načrte? Kakšno novost za izboljšanje turizma?

D. Š.: »V planu je Grajska nedelja, ki poteka že vsako leto, in če bo imel gospod Zidar kakšno zamisel oz. idejo, bomo pripravljeni pomagati pri organizaciji in izvedbi kakšne nove prireditve.«

6. Kakšna pa je gostinska ponudba Lemberga?

D. Š.: »Razen gostilne Krčma pod gradom je v Lembergu gostinska ponudba bolj skromna. Ko pa Prostovoljno gasilsko društvo Lemberg organizira "vrtno veselico", kraj zaživi, ljudje pa se družijo.«

Iz tega intervjuja smo prišle do sklepa, da je turistična ponudba zelo skromna, vendar se Turistično društvo Nova Cerkev trudi in turistom vedno nudi možnost ogleda ter jim je na voljo za vsako informacijo. Tako smo ugotovile, da se nam potrди hipoteza H3: Turistična ponudba kraja Lemberg je zelo skromna, obenem pa smo zavrnile hipotezo H5: Turistično društvo Nova Cerkev ne naredi veliko za promocijo gradu. Možnosti, da bi si grad turisti ogledali sami, s pomočjo različnih zemljevidov, prospektov in tabel pa društvo ne ponuja. Glede na bogastvo narave, bi lahko ponudili še marsikaj drugega – npr. pripravili animacijo po bližnji okolici, saj se v teh krajih čez sezono nahaja precejšnje število turistov, že zaradi same bližine Term Dobrna.

5. INTERVJU Z ŽUPANOM OBČINE VOJNIK

Izvedle smo tudi intervju z županom Občine Vojnik, z gospodom Benom Podergajsom (dalje B. P.), ki je potekal na sedežu Občine Vojnik.

1. Koliko ljudi živi v Lembergu?

B. P.: »Lemberg je majhna vas, ki šteje okoli 130 prebivalcev. V zadnjih letih se je v ta kraj priselilo kar nekaj novih naseljencev iz mesta, ki so se odlično vključili v podeželsko življenje. Sicer pa je Lemberg vedno spadal med manjše vasi in tukajšnji prebivalci so si poiskali delo v bližnji okolici.«

2. Ali sodelujete s Turističnim društvom Nova Cerkev?

B. P.: »Vsekakor smo tesno povezani in sodelujemo na različnih področjih. Oni pomagajo nam pri promociji tukajšnjih krajev, mi pa jim največkrat nudimo kakšno finančno »injekcijo«. Vsako leto pa se povežemo in skupaj pripravimo že tradicionalno prireditev »Grajska nedelja«.

3. Ali ste pripravljeni pomagati Turističnemu društvu Nova Cerkev, če bi se odločilo za kakšno novost? Na kakšen način?

B. P.: »Seveda smo pri vsaki stvari pripravljeni pomagati in jim prisluhni, če bi se odločili za kakšne novosti. Smo pa predvsem financerji različnih projektov ter zamisli in mislim, da je v TD Nova Cerkev veliko sposobnih in »zagnanih« sodelavcev, ki so polni idej in motivacije. Vsako stvar izpeljejo samostojno in profesionalno, tako da ni nobenega strahu, da bi turistično društvo v Novi Cerkvi zamrlo.«

4. Kje lahko turisti prespijo?

B. P.: »V okolici bi se našlo kar nekaj prenočišč s tradicijo in dodatno ponudbo: Okrepčevalnica in prenočišča Stolec Aleš , Dnevni bar Krčma pod gradom, Bistro Lešnik, Gostišče s prenočišči Bojana****, Gostilna in penzion Cizej, Oddajanje apartmajev Marija

Kešmer, Dobrna sobodajalstvo na kmetiji, Turistična kmetija Soržev mlin, Kmetija odprtih vrat Slemenšek ...«

5. Kje lahko turisti jedo?

B. P.: »Tudi izvrstne okrepčevalnice, gostilne, restavracije in picerije bodo zadovoljile vsakršne želje in potrebe turistov: Restavracija Urška, Okrepčevalnica Vijolica, Kavarna Jež, Okrepčevalnica – prenočišča Stolec Aleš, Dnevni bar Krčma pod gradom, Bistro Leja pri Trobiš, Bistro Lešnik, Gostišče s prenočišči Bojana***, Gostilna Koren, Gostilna pri Lovcu, Cafe fontana, Jagoda- slašičarna, Bife hudičev graben, Dnevni bar Arlič, Gostilna in penzion Cizej, Turistična kmetija Soržev mlin, Turizem na kmetiji Goršek, Kmetija Dobrotin, Izletniška kmetija pri Minki, Kmetija odprtih vrat Slemenšek ter Poholetova zidanica.«

6. Imate kakšne načrte v zvezi z Lembergom (krajem in gradom)?

B. P.: »V grad smo že sami veliko vlagali in nekaj denarja smo pridobili tudi od ministrstva za kulturo, a kot se je izkazalo, je bil naš trud zaman. Upanje nam je sedaj prinesel gospod Zidar, ki je grad kupil in ga sedaj vestno obnavlja. Še preden ga je kupil on, pa smo si na občini zamislili, da bi v njem obratoval luksuzni hotel oziroma apartmaji; naj bi bil nekakšen podaljšek Term Dobrna. Obetali smo si lovski turizem, golf igrišča, razstavne prostore za različna orodja, orožja in preostalo zapuščino gradu. Hoteli smo obnoviti tudi stare ribnike pod gradom. S pomočjo Prostovoljnega gasilskega društva Lemberg smo podrli stara, propadla drevesa pod gradom, saj so le-ta ogrožala hiše pod njimi.«

Pogovor z g. županom je bil po naših pričakovanjih uspešen. Povedal in priskrbel nam je številne informacije in podatke, ki nam bodo pri nadaljnjem delu še v veliko pomoč. Podrobneje nam je predstavil, kako pomaga občina pri uresničevanju novih projektov v občini, kakšna je naloga občine pri zastavljenih projektih in povezovanje občine s turističnim društvom in z lastnikom gradu, g. Francem Zidarjem. Vidno je bil navdušen nad našim delom. Povedal nam je, da nam bo v primeru zanimivega turističnega izdelka/projekta, ki bo predstavljal grad in kraj Lemberg - in če se bo s tem proizvodom strinjal tudi g. Zidar -, občina pripravljena pomagati pri njegovi uresnitvi.

IV. POROČILO O RAZISKAVI IN UGOTOVITVE

Raziskovalno delo smo pričele oblikovati že jeseni - predvsem empirični del. Nekaj težav smo imele z literaturo, ki smo jo iskale v Celju in Vojniku. Literature o gradu Lemberg je malo, tako da smo se opirale na druge vire informacij. Pogovorile smo se s starejšimi domačini, ki se spominjajo starih časov in so bili pripravljene svoje izkušnje deliti z nami.

Ko smo postavile hipoteze, smo iz njih oblikovale vprašanja za ankete in intervju. Pričakovale smo, da bo večina naših hipotez potrjenih, a smo nekatere morale tudi ovreči.

S pomočjo intervjuja, ki smo ga opravile z g. Francem Zidarjem, smo izvedele, kakšne ideje oz. načrte ima v prihodnosti. Projekt obnove gradu bo razdelil na dva dela. Prvi del bo javni. S tem ima v mislih prostore in okolico, ki so še ohranili svoj čar preteklosti. Želi jih obnoviti v starem slogu in preurediti v edinstvene »točke« doživetij, ki se ponašajo s svojim grajskim čarom.

Bolj natančno nam je opisal, kaj namerava s propadlo grajsko kuhinjo, ki je danes brez vsakršne oblike. Njegov namen jo je renovirati in jo opremiti s starinskim pohištvom, kasneje pa bi si lahko gostje v njej ogledali, nekateri tudi sami pripravili, jedi na stare načine. Grajska klet bo preurejena v vinoteko, ki bo lahko sprejela manjše zaključene skupine, sedaj zapuščeni grajski prostori, bodo dobili nov namen. V njih bodo konferenčne dvorane, poročna dvorana, muzej, svoj prostor pa bo našla tudi trgovinica s spominki. Drugi del bo hotelski, ki bo vseboval prenočitvene prostore ter tudi savne.

1. UGOTOVITVE:

- Grad Lemberg ni obiskana turistična destinacija, saj so nam rezultati ankete v Celju to tudi pokazali; zato smo ovrgli hipotezo H1.
- Turistično društvo in Občina Vojnik tesno sodelujeta pri oživitvi okoliškega podeželja ter si obojestransko pomagata pri promociji.
- Domačini so pripravljene turistom pokazati pot do gradu in jim posredovati informacije o njem, prav tako pozorno spremljajo obnovo in dogajanje na gradu.
- Za rekreacijo se turisti lahko sprehodijo do gradu in kolesarijo po okolici.
- Lastnik si zelo prizadeva za obnovitev gradu.

Turistično podobo gradu v bližnji prihodnosti si predstavljamo tako, da bo privlačna za vse vrste turistov. Tako za tiste, ki so željni oddiha in miru; **za tiste, ki si želijo aktivnega preživljanja prostega časa v naravi;** ter za tiste, ki bi radi spoznali zgodovinsko ozadje gradu in njegovega življenja v preteklosti.

Raziskovalke smo imele nekaj zamisli o spominkih, ki bi jih lahko prodajali v grajski prodajalni. To bi bili: obeski za ključe v obliki ščitov z grbom lemerške gospode; figurice vitezov, konjev, ki prav tako vsebujejo grb lemerške gospode; pepelniki; vžigalniki; stenske ure; poslikani stenski krožniki; stenski, namizni, žepni koledarji z okoliškimi slikami; majhni zvončki; usnjeni pasovi, torbice, klobuki; glinene posodice, piščali (v obliki petelinčka, kokoške). Domačini bi z veseljem ponujali svoje proizvode. kot so npr.: domače žgane pijače (slivovka, vinsko žganje, medica, orehovec, travarica, borovničevec ...); zeliščne čaje; suho sadje, domač kruh, pecivo ...

V ponujene aktivnosti bi lahko vključile tudi bližnjo okolico, v katero spada med drugim farma nojev, še vedno delujoči Soržev mlin, kjer je mogoče mleti moko, kupiti med, otrobe in prespati.

Zamislile smo si tudi, da bi posneli kratek filmček o razvoju gradu (od preteklosti do danes), ki bi si ga gostje imeli možnost ogledati v prostorih gradu.

Raziskovalke si prizadevamo, da bi se v okolici uredile in označile pešpoti ter kolesarske poti, saj nam je veliko anketirancev le-to namignilo. Prav tako bi se lahko očistila ter izboljšala nekdanja cesta, ki se vije po dolini pod gradom. S te doline je lep pogled na grad, ki se nam »predstavi« v vsej svoji mogočnosti. Ta lastnost vedno znova navduši turiste in jih prevzame. Po mislih so nam brzele zamisli o revitalizaciji nekdanj obstoječih ribnikov. Potoček, ki teče po dolini, bi lahko ponovno zajezili in v njem gojili ribe, ki bi si jih turisti lahko sami ujeli. Lahko pa bi jih tudi prodajali poljubnim kupcem. V grad bi bilo zanimivo s pomočjo opreme in kolektiva vnesti srednjeveški duh in edinstveno doživetje. S tem mislimo oblačila v srednjeveškem stilu za zaposlene na gradu. Ker se tudi same ukvarjamo s turizmom in obiskujemo Srednjo šolo za gostinstvo in turizem Celje, smo prišle na idejo, da bi organizirale in sestavile ponudbo, ki bi na najboljši način predstavljala grajsko okolico in sam grad. Paketi bi se lahko imenovali »*Grajska doživetja*« in bi bili na različnih nivojih (sprostitveni, aktivni, ...). Potrudile se bomo, da se bo čim več naših zamisli uresničilo, da bo grad zaživel v vsej svoji mogočnosti.

V. ZAKLJUČEK

Naša raziskovalna naloga je zahtevala veliko vloženega dela in vztrajnosti. Kljub temu pa smo vedno znova dobivale zagon za nadaljnje delo. Naprej nas je gнал predvsem cilj naloge - ugotoviti, ali je kraj Lemberg turistično obiskan ter izvedeti, kdo ga obiskuje, ali se obnavlja in s tem tudi izboljšati njegovo ponudbo. Prav tako smo grad želele podrobneje spoznati. Skupaj smo se odpravile na grad, da bi same ocenile trenutno stanje in si ogledale njegovo notranjost. Prišle smo do spoznanja, da je grad zelo lep in je bil nekoč zelo veličasten, a se v notranjosti kaže slabo stanje in je potreben obnove. V veliko pomoč pri naših ugotovitvah nam je bila tudi anketa in opravljeni intervjuji. Grad se obnavlja in lastnik si zelo prizadeva, da bi grad čim bolj uredil in opremil. Prav tako smo spoznale, da domačini kraja Lemberg grad dobro poznajo in se zavedajo njegove pomembnosti. Nanizale smo tudi nekaj predlogov za oživitev gradu, s katerimi bi se grad čim tesneje povezal in zaživel z okolico. To ljudje začutijo in to je tisto, kar turiste prepriča, da se odločijo za bivanje na določenem kraju.

Upamo, da bo naša raziskovalna naloga pripomogla k boljši turistični ponudbi, saj je veliko idej, ki se jih da uporabiti. Veliko novega smo se naučile, veliko novega spoznale. Pridobljene ugotovitve so nas v večini presenetile, saj smo bile sprva drugačnega mnenja. Zanimivo je bilo raziskovati nekaj, kar je bilo toliko časa v zaostanku. Vesele smo, da je grad dobil novega lastnika, ki vlaga vanj. Grad je lep in si zasluži boljšo podobo, v kateri bo zopet zaživel kot nekoč. Tudi me na začetku nismo vedele, kje je kraj Lemberg, še manj, da obstaja istoimenski grad. Čutimo ponos, da smo prispevale nekaj koščkov v njegov mozaik in se bomo v prihodnosti večkrat pri njem ustavile.

VI. VIRI IN LITERATURA

- 60 let prostovoljnega gasilskega društva Lemberg, PGD Lemberg, 18. 7. 2008
- Zorko, D. (1999). Uvod v turizem. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Stopar, I. (1990). Grajske stavbe v Vzhodni Sloveniji. Ljubljana: Park.
- Orožen, A., Perko, D., Kladnik, D. (1995). Krajevni leksikon Slovenije. Ljubljana: DZS.
- Veliki splošni leksikon (2006), Ljubljana: DZS.

VIRI

Elektronski viri:

- http://www.vojnik.si/index.php?option=com_content&task=view&id=27&Itemid=162
(10.2.2009)
- http://www.td-novacerkev.com/Predstavitev_kraja_-_Kje_se_nahajamo.html (10.2.2009)
- <http://www.slosi.info/01gradovi/02podrobnejse/stajerska/l-8/lemberg2.php>
(10.2.2009)
- http://www.vojnik.si/index.php?option=com_content&task=view&id=131&Itemid=143
(11.2.2009)

VII. PRILOGE

1. ANKETIRANJE MIMOIDOČIH V CELJU

Vprašanja:

- 1.) Od kod prihajate?
  - a) iz Celja
  - b) iz bližnje okolice (sosednje občine)
  - c) dlje

- 2.) Poznate kraj Lemberg in Lemberški grad?
  - a) poznam kraj in grad s tem imenom
  - b) poznam kraj, ne poznam gradu
  - c) poznam grad, ne poznam kraja
  - č) ne poznam ne kraja ne gradu

- 3.) Ste že bili kdaj na Lemberškem gradu?
  - a) da
  - b) ne

- 4.) Ali veste kaj več o gradu Lemberg?
  - a) da
  - b) ne

2. ANKETIRANJE DOMAČINOV V KRAJU LEMBERG

Vprašanja:

1. Kakšna se vam zdi dostopnost do gradu?
  - a) dobra
  - b) slaba

2. Ali poznate v bližini gradu kakšne pešpoti in poti primerne za kolesarjenje?
  - a) da, poznam
  - b) ne poznam

3. Kaj bi dodali, kako bi oživili grad?
  - a) muzej
  - b) gostilna
  - c) vinoteka
  - č) dom za ostarele
  - d) drugo, naštejte _____

4. Kolikokrat se odpravite na grad?
  - a) pogosto
  - b) občasno
  - c) nikoli

5. Se vam zdi, da se mnogo turistov ustavi in si grad ogleda?
  - a) da, veliko
  - b) malo
  - c) nihče

6. Se vam zdi, da je grad poznan tudi drugim, ne le vam krajanom?
  - a) da, tudi drugi poznajo grad
  - b) ljudje od drugod ne poznajo gradu
  - c) ne vem

7. Bi pomagali obiskovalcem poiskati pot na grad in kaj bi jim o njem povedali, če bi jih zanimalo?

a) da

b) ne

c) ne vem